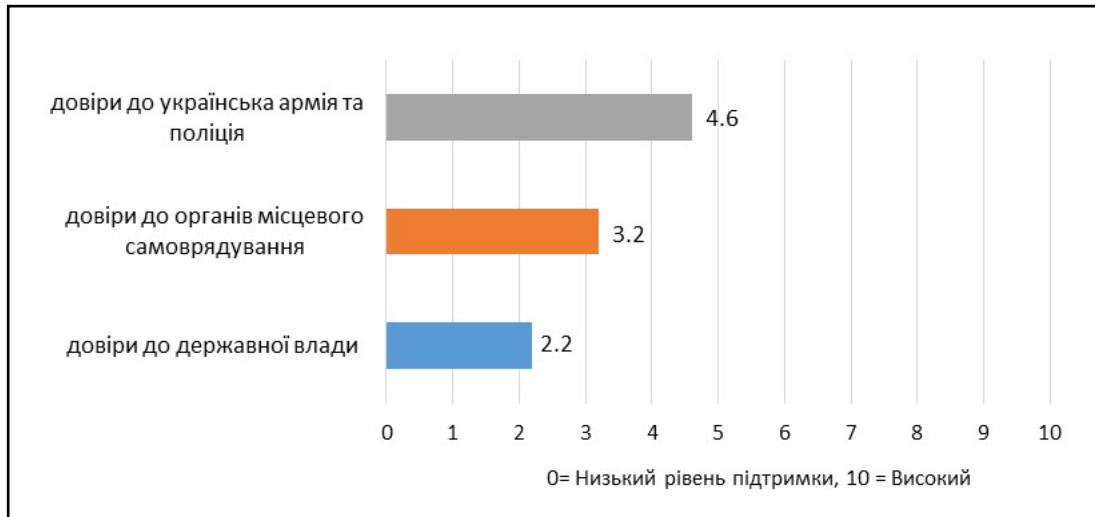

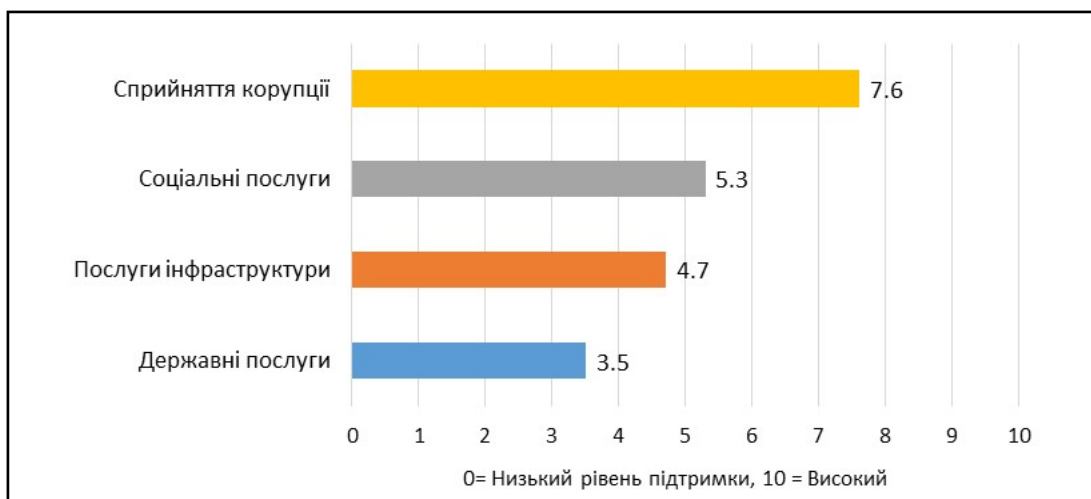
Індекс соціальної згуртованості та примирення (SCORE)

Резюме реформ державної політики та управління

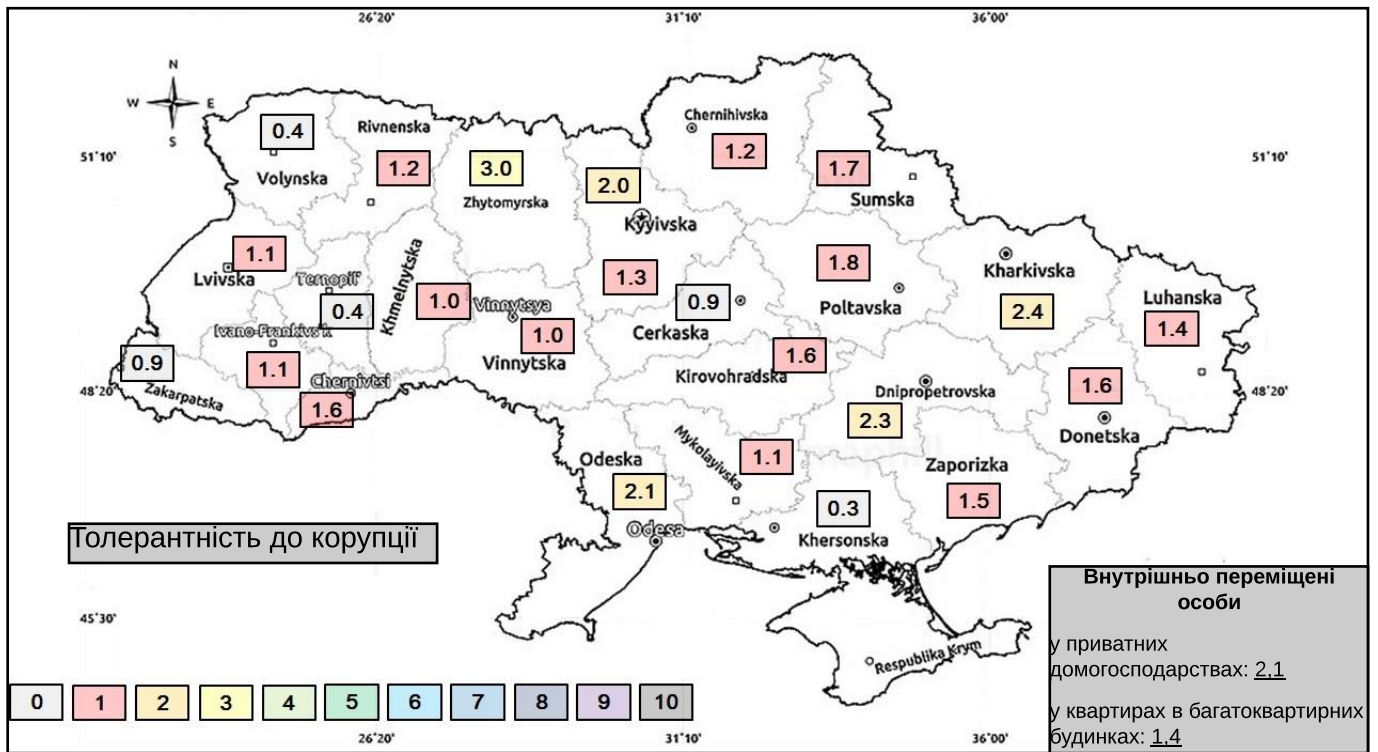
Незважаючи на ідеологічні відмінності, українці мають однакові погляди на дві значні проблеми: високі рівні корупції та недовіри до державних інституцій. Для кращого розуміння основних причин цих проблем у рамках аналізу Індексу SCORE вимірювалися рівні довіри до інституцій. Найвищим рівнем довіри громадян по всій країні користуються служби безпеки (тобто, українська армія та поліція), що можна пояснити існуючим станом безпеки в країні у зв'язку з подіями у Криму та на Донбасі. Рівень довіри до державної влади (2,2 бала з 10) навіть нижчий, ніж рівень довіри до органів місцевого самоврядування (3,2 з 10).

Результати дослідження також свідчать про низький рівень задоволення послугами, що надаються центральним урядом, і невдоволення його політикою (зокрема, управлінням державним бюджетом і зовнішньою політикою). Крім того, результати дослідження свідчать про те, що між сприйняттям корупції та довірою до державних інституцій існує обернена залежність: чим вище сприйняття корупції, тим менша довіра до державної влади та органів місцевого самоврядування. Як видно з рисунка нижче, рівень сприйняття корупції у суспільстві дуже високий (7,2 з 10). В цілому люди мають дуже низький рівень толерантності до корупції (1,5 з 10). Отже, якби люди мали можливість вибору, вони б не брали участі у корупційних схемах.

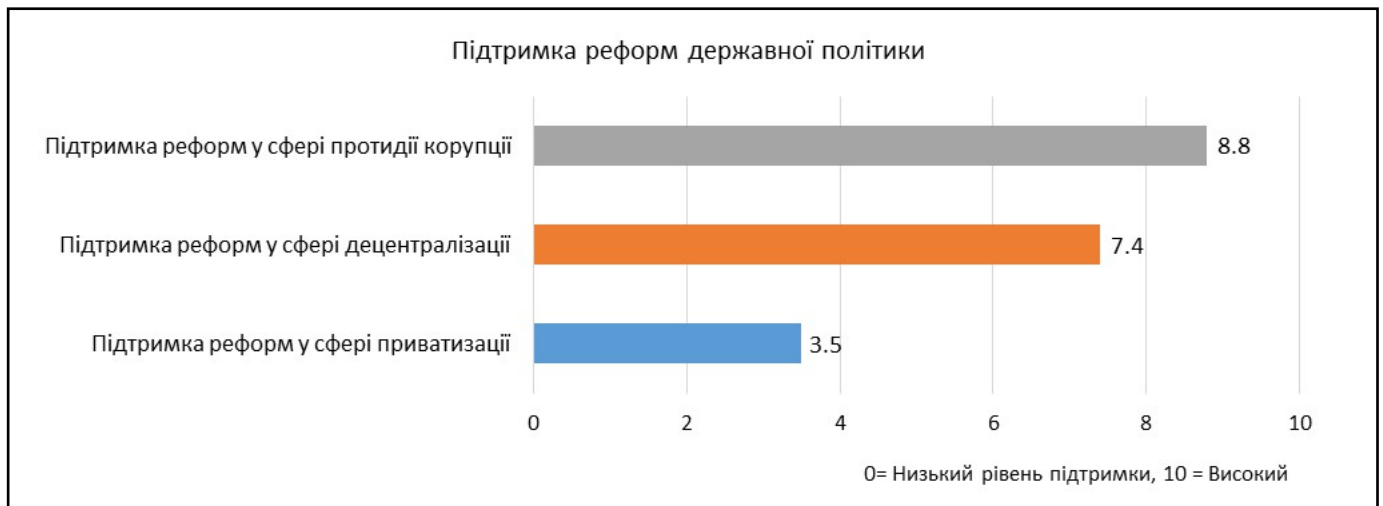

Однак, толерантності до корупції притаманні деякі регіональні відмінності. Результати аналізу Індексу SCORE свідчать про те, що мешканці великих міст у південних і східних областях більш толерантні до корупції. Схоже, урбанізація підвищує рівень толерантності до корупції, а це означає, що люди можуть використовувати корупцію як стратегію для подолання бюрократичних перешкод у містах.

Рівень підтримки різних політичних реформ

Українці поділяють побоювання, що за роки після розпаду Радянського Союзу управління країною не покращилося. Тому, в цілому респонденти у всіх регіонах країни дуже сильно підтримують антикорупційну (8,8 бала з 10) та децентралізаційну (7,4 з 10) реформи, і взагалі будь-які реформи, які підвищують ефективність державного сектора. Однак, люди не вважають "приватизацію" бажаною частиною пакету реформ. Це можна пояснити негативним минулим досвідом приватизації на початку пост-комуністичного періоду або ж сприйняттям громадськістю "приватизації" як можливого поля для корупції, на якому наживуться політичні еліти.

Інші результати аналізу Індексу SCORE свідчать про те, що лише **13%** респондентів сильно **підтримують усі** типи реформ (у тому числі приватизаційну, децентралізаційну й антикорупційну реформи та дерегулювання).

37% респондентів сильно **підтримують** антикорупційну реформу, децентралізацію та дерегулювання, **але виступають проти приватизації**.

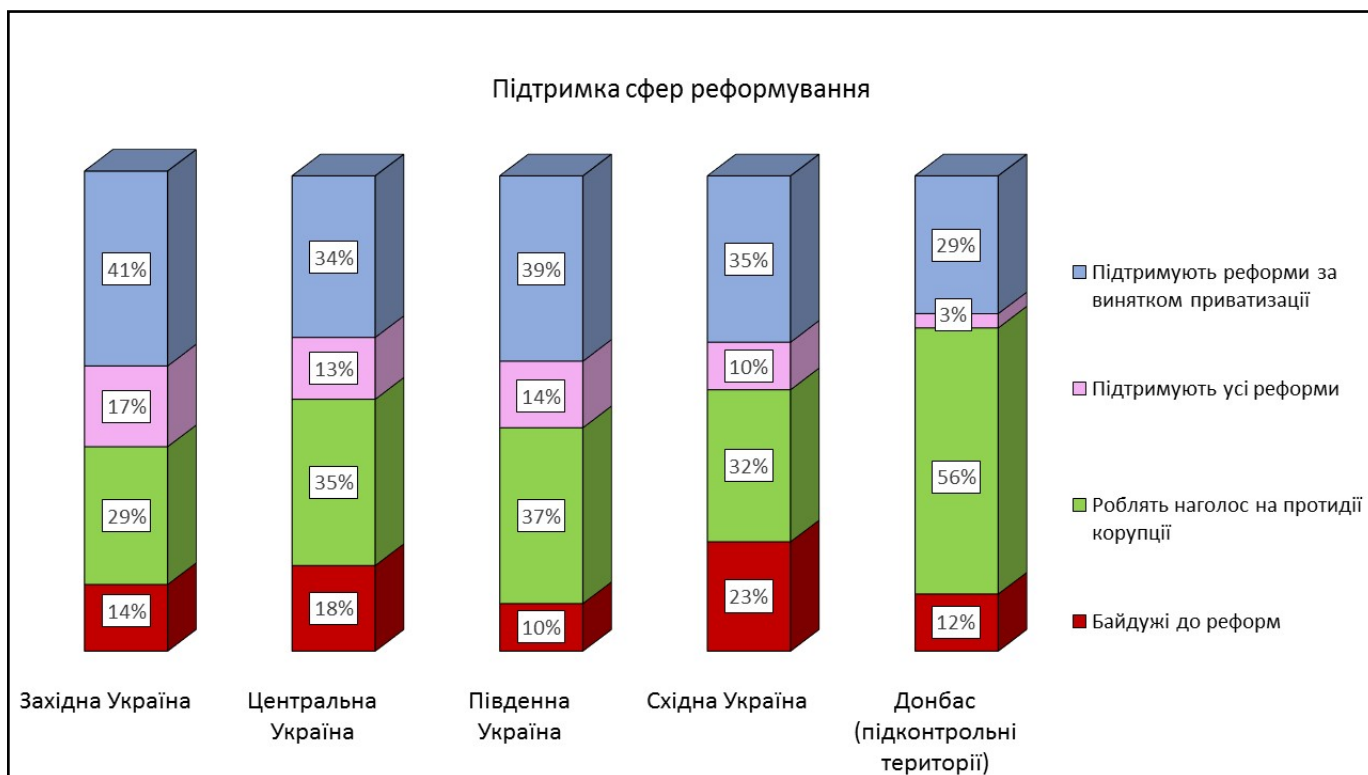
35% респондентів рішуче підкреслюють свою підтримку **антикорупційних** реформ, але залишаються скептичними до усіх інших видів реформ.

Решта **16%** респондентів **байдужі до реформ** і не віддають переваги тому чи іншому виду запропонованих реформ.

Профіль кожної групи описано у таблиці нижче: Люди, які підтримують усі реформи, переважно налаштовані проєвропейськи, підтримують філософію вільного ринку, освічені, оптимістичні та відносно молоді. Прихильники усіх реформ за винятком приватизації також налаштовані проєвропейськи, але не поділяють молодечий оптимізм прихильників усіх реформ, не довіряють державній владі та не терплять корупції. Люди, які підтримують лише боротьбу з корупцією, переважно мають нижчий соціально-економічний статус, налаштовані проросійськи та відчувають ностальгію за радянськими часами. Люди, які ставляться з байдужістю до усіх реформ, більш схильні переживати психосоціальний стрес і не цікавляться політикою.

Байдужі до всіх реформ	Підтримують лише антикорупційну реформу	Підтримують усі реформи, крім приватизації	Підтримують усі реформи
Висока терпимість до корупції	Піддавання впливу російських ЗМІ	Низька терпимість до корупції	Проєвропейська орієнтація
Вороже ставлення до Західної України	Дещо вороже ставлення до Західної України	Високий рівень політичної безпеки	Орієнтація на вільний ринок
Сильне піддавання впливу російських	Сильне відчуття ностальгії за Радянським Союзом	Проєвропейська орієнтація	Пронатівська орієнтація
Проросійська орієнтація	Проросійська орієнтація	Симпатія до Майдану	Розуміють вигоди від інтеграції з ЄС
Симпатія до сепаратистів	Низький рівень доходу	Нижчий рівень довіри до державної влади	Симпатія до Майдану
Низький рівень екологічної та політичної безпеки	Низький рівень громадянського оптимізму	Менша підтримка Мінського процесу	Відсутність ностальгії за Радянським Союзом
Вороже ставлення до молоді	Проживають у сільській місцевості		Молодші
Погана психосоціальна адаптація			Високий рівень громадянського оптимізму
Нерозуміння вигод від інтеграції з ЄС			Високий рівень доходу та освіти
Сильний песимізм			Менша підтримка Мінського процесу
Знижене сприйняття корупції			
Низький рівень споживання інформації			
Вищий рівень довіри до державної влади			
Низька соціальна терпимість			

На наступній діаграмі показано частку кожної ідентифікованої групи за географічним місцезнаходженням. Варто зазначити, що частка респондентів, які підтримують усі реформи, поступово спадає в міру руху з заходу України на схід. І навпаки, частка прихильників лише антикорупційної реформи зростає в міру руху з заходу України на схід. Іншими словами, мешканці Західної України схильні підтримувати більшість реформ, тоді як мешканці Східної України схильні підтримувати лише антикорупційну реформу і скептично ставляться до децентралізації. На відміну від цієї регіональної відмінності, несхвалення респондентами приватизації спостерігається в усій країні. І нарешті, найбільша частка людей, які в цілому ставляться до політичних реформ з байдужістю, спостерігається у Східній Україні (23%). Отже, існує велика потреба у публічному діалозі та підвищенні обізнаності громадян, особливо у Східній Україні, шляхом інформування про політичні реформи та їхні вигоди.

Рекомендації щодо розробки політики:

Хоча невелика частка населення з ентузіазмом підтримує усі види реформ, переважна більшість ставиться до реформ скептично (у більшій або меншій мірі). Дві групи, робота з якими повинна бути пріоритетним завданням, це прихильники усіх реформ за винятком приватизації та прихильники лише антикорупційної реформи.

1. Робота з громадянами, які переважно скептично ставляться до приватизаційної реформи

Як описано вище, такі громадяни схильні підтримувати членство України в ЄС і усвідомлюють більш загальну потребу в модернізації та зміцненні інституцій шляхом децентралізаційної та антикорупційної реформ. Однак, вони бояться, що приватизація, хоч теоретично й корисна, в українських реаліях призведе до ще більшої корупції.

Щоб розвіяти ці побоювання, потрібен публічний діалог на тему мети та методів приватизації. Наприклад, як гарантувати прозорість процесу передачі державних активів? Наскільки вигідною стане приватизація для платників податків - чи то у вигляді кращих і дешевших послуг, чи у вигляді зростання надходжень держави від податку з компаній? Хто саме стане власником приватизованих активів: невеличка група вже й так заможних українських лідерів бізнесу чи ширше коло малих і середніх акціонерів? Як гарантувати, що приватизовані корпорації не будуть використовуватися для впливу на політичні події у країні? Саме ці питання та дилеми повинен вирішити публічний діалог на тему рамок і методів приватизації. З огляду на те, що пов'язані з приватизацією побоювання особливо поширені у вже й так проєвропейськи налаштованих областях Західної України, саме тут в основному повинен відбуватися цей діалог, але при цьому не повинні ігноруватися точки зору громадян з інших регіонів країни.

2. Робота з громадянами, які скептично ставляться до децентралізаційної реформи

Індекс SCORE показує, що основною причиною скептичного ставлення до децентралізації є фундаментальні розбіжності у поглядах щодо ролі держави у громадському житті.

Точніше кажучи, громадяни, які скептично ставляться до децентралізації, більше підтримують державоцентристські моделі управління, про що свідчить їхня сильна ностальгія за Радянським Союзом і проросійська орієнтація. При цьому вони переконані, що антикорупційну реформу слід проводити, зберігши структуру централізованої держави.

Ставки у розвіюванні побоювань таких громадян високі: успішна робота з ними послабить їхню ностальгію за Радянським Союзом і проросійську орієнтацію та зміцнить їхню громадянську лояльність до України. І навпаки, невдала робота з ними посилить їхній громадянський песимізм і зрештою приведе до збільшення симпатії до сепаратистських наративів. Точніше кажучи, корисним може бути залучення таких громадян до публічного діалогу навколо питань ефективності антикорупційної реформи, сфер громадського життя, яких вона могла б торкатися, та способів її підтримки шляхом підвищення ефективності інституцій - щоб громадяни більше не відчували потреби у використанні корупції у якості способу вирішення своїх повсякденних проблем. Досягнення прогресу в антикорупційній діяльності матиме велике значення для вирішення проблеми ностальгії за радянськими часами, яка є джерелом про-російських настроїв у Східній і Південній Україні.

Крім того, потрібен діалог навколо питання ролі держави у громадському житті: Що робить країну сильною? Країна повинна бути централізованою чи згуртованою? Чи сильнішою є нація, коли повноваження щодо прийняття рішень розподілені ширше? За яких обставин децентралізація призведе до покращення надання послуг? Ці питання необхідно обговорювати відкрито, особливо у Східній і Південній Україні, щоб не тільки розвіяти страхи громадян, але й пояснити їм, як повинна функціонувати сучасна демократична держава.

Індекс SCORE в Україні: Політичні та культурні розбіжності, які давно існували, але проявилися нещодавно, були використані для розпалення конфлікту в Україні (а якоюсь мірою і спричинили його) та історії регіональних розбіжностей. Для вирішення проблем, які визначають згуртованість і напруженість громади, Проект "Українська ініціатива з підвищення впевненості", яку підтримує USAID/OTI, впровадила у партнерстві з Центром сталого миру та демократичного розвитку (SeeD) та місцевим партнером, який проводить опитування, GfK Індекс соціальної згуртованості та примирення (SCORE). Проект UCSVI доповнює постійні зусилля USAID спрямовані на забезпечення процвітання та стабільності в Україні, реагуючи на кризу в Східній Україні, та допомагає Уряду України залучати громадян до процесу реформ і сприяє зміцненню національної єдності. У зв'язку з цим аналіз Індексу SCORE в Україні охоплює 5 ключових сфер: нові тенденції та ідентичність, реформи державної політики та управління, громадянську активність, внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та мирний процес. Що стосується структури вибірки, на контрольованих урядом територіях України було проведено понад 7700 інтерв'ю (більше, ніж 300 інтерв'ю на область у 24 областях і місті Києві), на непідконтрольних територіях України у Донбасі було проведено 640 інтерв'ю, на непідконтрольних територіях України у Криму було проведено 300 інтерв'ю, а також було проведено 1600 інтерв'ю з ВПО. Усі інтерв'ю були особистими, крім інтерв'ю з респондентами, що проживають на непідконтрольній території у Донбасі, інтерв'ю з якими проводилися по телефону.

Про Індекс SCORE: Індекс SCORE був розроблений Центром сталого миру та демократичного розвитку (SeeD) у співпраці з Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) за фінансування USAID. Цей інструмент допомагає національним і міжнародним зацікавленим сторонам при прийнятті стратегічних рішень і є особливо придатним для постконфліктних мультиетнічних суспільств, перед якими стоять завдання миротворення та державотворення. Вивчаючи соціальну згуртованість і примирення, Індекс SCORE покликаний ідентифікувати та проаналізувати фактори, які забезпечують мир у суспільстві, з метою оцінки програм інтервенції, а також кращого інформування. До цього часу проект SCORE був тричі реалізований на Кіпрі (2013, 2014 і 2015 роки), один раз - у Боснії і Герцеговині (2013 р.), один раз - у Непалі (2014 р.); зараз проект реалізовується в Україні, Ліберії та Молдові.

Про SeeD: SeeD - це миротворчий аналітичний центр регіонального масштабу, який використовує партиципаторні дослідження для підтримки міжнародних організацій, місцевих розробників політики, зацікавлених сторін і миротворців при розробці, реалізації та моніторингу зусиль, спрямованих на забезпечення соціальної згуртованості та примирення. SeeD спеціалізується у розробці інноваційних кількісних методів соціологічних досліджень, які використовуються у миротворчому контексті, наприклад, партиципаторному опитуванні та Індексі (SCORE), які намагаються забезпечити більш глибоке розуміння соціальної динаміки, що лежить в основі конфлікту, та її трансформацію.

Про UCSI: У липні 2014 року USAID розпочала реалізацію в Україні програми підтримки історичного політичного переходу країни до демократії та подолання наслідків цієї кризи. Українська ініціатива з підвищення впевненості (UCSI) доповнює поточні зусилля USAID, спрямовані на забезпечення процвітання та стабільності в Україні. UCSI надає українським партнерам швидку, гнучку, короткотермінову допомогу для підтримки мирного демократичного переходу та згуртованості громади у Східній Україні. Поточні цілі проекту: (1) пом'якшення соціальної напруженості, спричиненої конфліктом, яка загрожує політичному переходу України, та (2) покращення доступу до інформації та інформування громадськості про проблеми, пов'язані з конфліктом, та його наслідки.

Більше інформації Ви отримаєте на он-лайн платформі SCORE: www.scoreforpeace.org

Індекс SCORE в Україні реалізовано програмою «Українська ініціатива з підвищення впевненості» (UCSI) за підтримки USAID/OTI в партнерстві з Seed.

